

<https://orcid.org/0000-0002-5658-8128>

lapunova001@gmail.com

Olha Nehrii,

teacher-intern, Phd of the Department of preschool education and

social work of the Melitopol State Pedagogical School

Bohdan Khmelnytskyi University, Zaporizhzhia, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-5423-0448>

olganegriy19@gmail.com,

FORMATION OF TOLERANCE IN CHILDREN OF EARLY AGE UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL

Abstract. *The author addresses a new problem for Ukrainian society - the formation of tolerance in young children under martial law. An interpretation of the meaning of the term "tolerance" is given, the main developments of foreign and domestic scientists on the studied problem are presented. The main legislative documents of Ukraine, which emphasize the formation of tolerance in young children in the conditions of martial law in the country, were reviewed and analyzed. It has been established that recently the problem of tolerance formation in young children has become the subject of study by a number of scientists - both domestic and foreign. It was found that the pedagogy of tolerance involves: the culture of communication as understanding the other in dialogue, as mutual understanding and empathy for the other; not dividing people into «those» and «that»; tolerant thinking as the basis of knowledge of a person's personality, his needs, values, attitudes, beliefs and various forms of expression in the process of communication, which allow to cultivate the personal qualities of an individual, transforming them in the direction of empathy, mutual communication, respect, sense of partnership. It is argued that tolerance generates trust, sincerity, honesty, acceptance of others as equals, readiness for compromises and cooperation, as well as joy, benevolence, sociability. It was determined that often intolerant attitude towards someone is provoked by the lack of information in society, so it is important to try to learn more, get closer and understand the issue before you start hating. It is emphasized that if we learn to be tolerant of problems, then we will learn to be tolerant of each person's choices. It is emphasized that the formation of tolerance in young children is important in the context of nationality and the development of a Ukrainian democratic society.*

Key words: *pedagogy of peace culture, tolerance, intolerance, early child, early childhood intervention, emergency, war, martial law.*

Дата надходження до редакції: 29.05.2023 .

© Ляпунова В.А., Негрій О.І., 2023

Малахівська Ольга Вікторівна,

вчитель англійської мови Ставрівського опорного ліцею

з дошкільним відділенням, початковою школою та гімназією

Окнянської селищної ради Подільського району Одеської області,

спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-методист,

Ставрове, Подільський район, Одеська область, Україна

olgamalakhivskaa@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ІНТЕРАКТИВУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОГО УРОКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ (ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ)

Анотація. *У статті представлено власний досвід впровадження інтерактивних вправ на уроках англійської мови, спрямованих на формування навичок ігрової та навчальної діяльності. Пропонується опис використання LEGO-технології як оптимального засобу, що дозволяє молодшим школярам у формі пізнавальної гри дізнаватися багато важливого і розвивати необхідні в подальшому житті навички. Розкрито різні можливості застосування інтерактивного обладнання в практичній діяльності вчителя англійської мови.*

Ключові слова: *навчання, англійська мова, ігри, мотивація, інтерактив, НУШ.*

Постановка проблеми. Проблема пошуку форм і методів роботи на уроці англійської мови залишається актуальною. Нова ситуація розвитку освіти зумовлює необхідність організації особливого середовища й відповідної діяльності, у якій дитина могла б себе реалізувати. Тут на допомогу вчителю приходять інтерактивні технології, що містять безліч ефективних вправ, які враховують навантаження та інтереси дитини та мотивують дітей виконувати завдання краще і швидше, а урок проходить в ігровому

форматі.

Аналіз наукових джерел з цього питання свідчить про те, що головна увага приділяється взаємодії учасників інтерактивного спілкування. Проблемам застосування в навчальному процесі інтерактивних методик присвячені роботи вчених педагогів (Азаров Ю., Басіна А., Бичківська Т., Ветохов О., Гусак Л., Каплан Г., Кононіхіна Н., Кравчук Т., Кужель О., Лінінська Ю., Макарова Л., Москалюк Л., Мухіна В., Онисюк О., Редько В., Роман С., Скрапченко О. та інші). Саме вони визначили молодший шкільний вік як найсприятливіший для вивчення іноземної мови та запропонували найефективніші технології навчання іноземної мови в початковій школі. Пометун О. висвітлила нові ідеї, підходи і методи в інтерактивному навчанні, представила увесь спектр апробованих, надзвичайно ефективних та цікавих способів навчання дітей і дорослих у своїй праці «Енциклопедія інтерактивного навчання». Доведено, що інтерактивна освіта не тільки стимулює пізнавальну діяльність, а й сприяє формуванню предметних і загальнонавчальних компетентностей.

Виклад основного матеріалу. Згідно із Законом України «Про освіту», Державною національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, Концепцією загальної середньої освіти, новим Державним стандартом початкової загальної освіти (Державний стандарт початкової освіти, 2018) потрібно здійснити кардинальний перехід від традиційного інформаційно-пояснювального навчання, спрямованого на передачу готових знань, до розвивального, зорієнтованого на формування творчої компетентності у всіх сферах життя особистості.

Вчителі іноземної мови вдало комбінують як традиційні, так і незвичні (інноваційні) методи і технології викладання мови. Та при виборі сучасних методів навчання мають бути враховані такі критерії, відповідно до яких використані методи (Волкова, 2007):

- створюють атмосферу, в якій діти почуваються вільно і комфортно;
- розвивають бажання практичного вживання іноземної мови;
- заохочують, враховуючи емоції та почуття учнів;
- стимулюють мовні, когнітивні і творчі здібності школярів;
- активізують учня, який взаємодіє з іншими учасниками навчального процесу;
- створюють ситуації, в яких учитель не є центральною фігурою, а учень має усвідомити, що вивчення іноземної мови пов'язано з його особистістю і інтересами, а не з прийомами і засобами навчання, які використовує вчитель;
- навчають учня працювати над мовою самостійно на рівні його фізичних, інтелектуальних і емоційних можливостей, одночасно забезпечуючи диференціацію та індивідуалізацію навчального процесу.

Сьогодні в освіті швидко розвиваються і широко використовуються *інформаційно-комунікаційні технології*, які об'єднують усі сфери життя. Застосування в школах комп'ютерної техніки, інтерактивних дошок, мультимедійних проекторів, цифрових документ-камер, Wi-Fi роутерів, глобальної мережі «Інтернет» *сприяло успішному використанню освітніх інтернет-ресурсів* для забезпечення повноцінного навчання учнів. На уроках поєднується досвід традиційних методів (сприймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення) з інтерактивним навчанням.

За визначенням вченої Олени Пометун, «Інтерактивне навчання – це діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія вчителя і учня. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації навчальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету (Пометун, 2007). *Мета інтерактивного навчання* – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність, що робить продуктивним сам освітній процес» (Мельник, 2006).

Зміст інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається у невимушеній активній взаємодії всіх учнів. Це навчання в колективі, в групі, це взаємонавчання, це співпраця, співтворчість, де поважають думку кожного, де будь-хто може розкрити свої здібності. Інтерактивне навчання змінює підхід до вивчення предмету, передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин. Процес навчання стає більш цікавим, менш втомлюваним, під час якого пасивні слухачі стають активними учасниками заняття.

Основними формами інтерактивної роботи є навчальна взаємодія учнів у парах і мікрогрупах. Склад групи може складати 4-6 осіб.

Риси інтерактивного навчання (Бичківська, 2017):

- двобічний характер;
- спільна діяльність учителя й учнів;
- взаємодія та співтворчість учасників процесу;

- керівництво процесу вчителем;
- спеціальна організація та різноманітність форм;
- мотивація та зв'язок з реальним життям;
- виховання та розвиток особистості учнів одночасно з процесом засвоєння нових знань.

На думку В. Редько, переваги інтерактивного навчання перед традиційним є наступні (Редько, 2011):

- у роботі задіяні усі учні класу;
- учні навчаються працювати у команді;
- формується доброзичливе ставлення до опонента;
- кожна дитина має можливість пропонувати свою думку;
- створюється «ситуація успіху»;
- формуються навички толерантного спілкування, вміння аргументувати свій погляд, знаходити альтернативне рішення проблеми.

Вчені розглядають інтерактивне навчання як сукупність технологій, яка складається з інтерактивних форм і методів навчання та виховання (Волкова, 2007). У своїй книзі «Сто порад учителям» В. О. Сухомлинський написав, що дитина є істотою, яка мислить, пізнає світ не тільки навколо себе, але ще і пізнає самого себе. Причому це знання приходить не тільки розумом, а й серцем (Сухомлинський, 1988).

Інтерактивна діяльність на уроках допомагає учням ставати повноправним учасником навчального процесу. У використанні інтерактивних методів важливим є те, що педагог не дає нових знань, а спонукає учасників до самостійного пошуку. Тобто при такому навчанні педагог виконує функцію помічника в роботі. Впровадження в освіті інтерактивних методів навчання підвищує загальний рівень навчального процесу, підсилює мотивацію навчання і пізнавальну активність, постійно підтримує вчителів в стані творчого пошуку дидактичних новацій (Сухомлинський, 1988).

Успішне впровадження, практичне застосування інтерактивних форм і методів навчання та виховання в сучасну освіту є ознакою сьогодення, діджиталізації, одним із напрямків модернізації освіти та необхідною умовою забезпечення повноцінних освітніх потреб учнів. У 2017 році в Україні розпочалося масштабне реформування освіти, що дістало назву НУШ – Нова українська школа.

Відповідно до *вимог Концепції Нової української школи* одним з ефективних шляхів оновлення змісту і методів навчання в сучасній школі є інтеграція, яка реалізується на засадах тематичного та діяльнісного підходів. Державний стандарт початкової освіти передбачає організацію освітнього процесу із застосуванням діяльнісного підходу на інтегрованій основі та з переважанням ігрових методів у першому циклі та на інтегровано-предметній основі у другому циклі (Державний стандарт початкової освіти, 2018).

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості (Державний стандарт початкової освіти, 2018).

Навчання молодших школярів ґрунтується на взаємодії дітей і дорослих – грі, спільній праці, пізнанні, спілкуванні (Мельник, 2006). Поступово дитина стає активним учасником цього процесу. Вона спільно з учителем визначає мету, відкриває нові знання, засвоює навчальні дії, експериментує, відповідає за свою роботу. Тож важливо одразу уникнути авторитарного впливу на особистість дитини, встановити й підтримати добрі стосунки, довіру у спільній діяльності.

У пояснювальній записці «Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р. Б.Шияна, 1-2 клас» і «Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна, 3-4 клас» визначено рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Там сказано: «Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо використовувати інтерактивні форми – кооперативне навчання, дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти; сюжетно-рольові ігри, ситуаційні вправи, екскурсії, дитяче волонтерство тощо» (Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна 1-2 клас., 2022; Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна 3-4 клас.).

Якщо дітям не дуже цікаво на уроках, то змусити їх щось робити буде важко. Особливо, коли це стосується іноземної мови. Тут на допомогу вчителю приходять інтерактивні технології, що містять безліч ефективних вправ, які враховують навантаження та інтереси дитини.

Основним видом діяльності школярів є гра. Вона допомагає дітям формувати і розвивати всі необхідні навички та вміння, які в майбутньому стануть в пригоді протягом усього життя. Яскравим

прикладом інтеграції освітньої діяльності і самостійної діяльності дітей є LEGO-технологія.

Питання впливу LEGO-конструювання обґрунтовано в численних працях провідних психологів і педагогів. Сучасні дослідження таких авторів як Л. Комарова «Країна з LEGO», Л. Парамонова «Дитяче творче конструювання», Е. Фешина «ЛЕГО-конструювання в дитячому садку», Т. Лусс «Формування навичок конструктивно-ігрової діяльності у дітей за допомогою LEGO» (Сухомлинський, 1988) доводять, що конструювання з LEGO виходить далеко за межі розуміння поняття «конструювання» у традиційному сенсі слова, сьогодні воно допомагає комплексно інтегрувати форми роботи з конструктором LEGO в освітній процес та вирішувати ряд завдань, передбачених Державним стандартом початкової освіти в Україні (Державний стандарт початкової освіти, 2018).

Компанія «The LEGO Foundation» ще з 2010 року співпрацює з МОН і успішно реалізує та впроваджує проєкт «Навчання через гру» в освітньому процесі Нової української школи. Робота з конструктором LEGO дозволяє молодшим школярам у формі пізнавальної гри дізнаватися багато важливого і розвивати необхідні в подальшому житті навички. Відбувається знайомство з навколишнім світом (Новосельська Н. Т., Тимечко О. П., 2020). Завдяки цій технології діти детально обмірковують завдання, вчаться працювати у парах і мікрогрупах, приходять на допомогу один одному. На заняттях відчувається творча атмосфера, активізується словниковий запас дитини, розвивається логічне та критичне мислення, формуються навички діалогічного мовлення.

Та перш ніж розпочати взаємодію з дітьми, треба замислитися над тим, що ми розвиваємо творчих людей, які вміють мислити, обґрунтовують свою думку, готові вчитися впродовж всього свого життя. На думку Редько В. Г., вчитель і є *дизайнером умов і комфортного середовища*, де перебувають діти, і це середовище має бути природнім для них, ігровим та діяльнішим (Рома, 2018).

У своїй практичній діяльності часто використовую LEGO-конструктори, бо вважаю, що це оптимальний засіб формування навичок ігрової, навчальної діяльності, важливий критерій всебічного розвитку учнів, потужний інструмент для вивчення англійської мови, позитивний вплив на школярів, підвищення мотивації до навчання.

Дітям дуже подобається працювати з яскравими цеглинками, вони захоплюються процесом навчання, активно співпрацюють в групі, уважно слухають вчителя.

Введення нових лексичних одиниць грає важливу роль у створенні слухо-зорового образу цих одиниць за допомогою фізичних реакцій. У процесі автоматизації дій учнів з новими словами існують певні труднощі засвоєння і запам'ятовування. Саме тому дуже доречно використовувати вправи, під час яких діти вчаться слухати і відповідати на запитання, швидко реагувати, запам'ятовувати нову лексику, повторювати вивчене за допомогою цеглинок LEGO. *Основні завдання таких вправ:* при вивченні нових лексичних одиниць за кожним словом умовно закріплюємо цеглинку певного кольору. Діти виконують завдання за допомогою LEGO. *Наприклад*, при вивченні теми «My toys» за цеглинками закріплюємо нові слова (тема може бути будь-яка): doll ball bell plane train.

Вправа «Word-bricks». Вчитель називає слово англійською, діти піднімають цеглинку відповідного кольору і перекладають слово українською (doll – лялька, червона цеглинка, bell – дзвіночок, зелена цеглинка).

T. If I say «a doll» you have to translate the word into Ukrainian and raise up a red brick. If I say «a ball», you have to translate the word and raise up a yellow brick. If I say «a bell», you have to translate this word and raise up a green brick. If I say «a plane», you have to translate this word and raise up a blue brick. And if I say «a train», you have to translate this word and raise up a light-blue brick. Let's begin!

Вправа «Color words». Вчитель називає колір цеглинки або показує її, діти називають слово, закріплене за цеглинкою, англійською мовою і перекладають його українською (жовта цеглинка – ball – м'ячик, червона цеглинка – doll – лялька).

T. If I show you a yellow brick you have to say «a ball» and translate it into Ukrainian. If I show you a red brick, you have to say «a doll» and translate it. If I show you a green brick, you have to say «a bell» and translate it. If I show you a blue brick, you have to say «a plane» and translate it. If I show you a light-blue brick, you have to say «a train» and translate it. Let's go!

Вправа «What is missing». Вчитель називає лише чотири слова з п'яти. Діти слухають, відкладають названі слова у вигляді цеглинок, показують цеглинку, що залишилась, і називають слово, яке пропущене, англійською мовою, а потім перекладають на українську (doll, ball, plane, train, пропущене слово bell – зелена цеглинка, дзвіночок; ball, plane, train, bell, пропущене слово doll – червона цеглинка, лялька і т.д.).

T. I will name only four words from 5. You have to say what word is missing. Let's do it!

Вправа «Happy tower». Вчитель називає слова по порядку, учні викладають вежу з цеглинок

відповідного кольору, потім навпаки (doll ball bell plane train / train plane bell ball doll). Слова можна називати вроздріб. При роботі в парах слова називати двічі, можна вроздріб. Тоді вежа вийде більшою.

T. I name the words one by one, you build a tower from the bricks. Then make a tower in pair. Let's play!

Вправа «True/False». Вчитель називає слово і показує цеглинку. Якщо правильно, то діти піднімають таку ж цеглинку і погоджуються фразою: «Yes, it is!», якщо ні – вживають фразу «No, it is not!» і називають правильне слово («It is a plane» – «No, it is not! It is a doll!», «It is a plane» – «Yes, it is!»)

T. I name the word and show you a brick. If it is a right word you say: «Yes, it is! », if it's not true, you answer: «No, it is not! » and say the right word. Let's work!

Вправа «Agree/Disagree». Вчитель називає слово або показує малюнок і показує цеглинку. Якщо правильно, то діти піднімають зелену цеглинку і погоджуються фразою: «I agree», якщо ні – піднімають червону цеглинку і вживають фразу «I disagree» («It is a plane» – «I disagree», «It is a doll» – «I agree»).

T. I name the word and show you a brick. If it is right, raise up a green brick, if it's wrong, raise up the red one. Be attentive!

Вправа «Yes/No». Вчитель показує цеглинку певного кольору і запитує: Is it a train? Якщо так, то діти піднімають зелену цеглинку і погоджуються фразою:, якщо ні – піднімають червону цеглинку і вживають фразу «No, it is not!» («Is it a train?» - «No, it is not!», «Is it a doll?» – «Yes, it is!»).

T. I ask you a question. You answer «Yes, it is! » and raise up the green brick if it is true and «No, it is not!» if it is wrong and show the red one. Let's begin!

Вправа «Word tower». Вчитель показує складену вежу з цеглинок і просить дітей назвати слова у відповідній послідовності, потім навпаки (doll ball bell plane train / train plane bell ball doll). Цеглинки по кольору можна також скласти вроздріб.

T. Look at my tower. Name the words in this order.

Вправа «Toys&Bricks». Іграшки (лялька, м'ячик, дзвіночок, поїзд, літак) розкладені на парті. Учень має підійти і покласти до іграшок відповідні за кольором цеглинок: лялька – червона цеглинка, м'яч – жовта, дзвоник – зелена, поїзд – блакитна, літак – синя.

T. Look at these pictures. Think and put the bricks to the right picture.

Вправа «Draw a toy». Вчитель показує цеглинку, а діти малюють в зошиті відповідну іграшку: лялька – червона цеглинка, м'яч – жовта, дзвоник – зелена, поїзд – блакитна, літак – синя. Можна показувати по дві цеглинки, тоді діти малюють два предмета.

T. Look at the bricks and draw a toy.

Вправа «Kids' toys». Вчитель читає текст. Учні слухають і показують на цеглинках, які іграшки мають (за текстом). 1) This is Meg. She has toys. She has a doll, a bell and a ball. Діти показують червону, жовту і зелену цеглинку. 2) This is Ted. He has toys. He has a plain, a train and a ball. Діти показують синю, блакитну і жовту цеглинку.

T. Listen to the text and show by the bricks what toys the kids have.

Мінітексти можна скласти на будь-яку тему, використовуючи нові лексичні одиниці. Такі вправи допомагають вчителю швидше ознайомити дітей з новим лексичним матеріалом.

Цеглинки LEGO використовують при вивченні і закріпленні літер англійського алфавіту. Діти вчать слухати і відповідати на запитання, швидко реагувати, запам'ятовувати нові літери, формують перші навички читання, повторюють назви кольорів. Основні завдання: при вивченні літер до кожної цеглинки закріпимо букву. Діти виконують завдання за допомогою LEGO. Наприклад: У нас є шість навчальних цеглинок. Візьмемо перші букви англійського алфавіту (a b c d e f) і умовно закріпимо їх за цеглинками по кольору.

Вправа «Letter tower». Вчитель складає з букв склади і слова, діти складають цеглинки відповідно у вежу (bad, bed, bef, baf, dab, deb, debf, febd, fad), пробують читати.

T. Make a tower from the letters.

Вправа «First letters». Запитання дітям: «What letter does the word begin with?» Вчитель називає слова/показує малюнки, діти піднімають цеглинку відповідного кольору (fox – синя цеглинка, bear – оранжева і т.д., apple, dog, ant, forest, box, egg, cat, cow, bee...).

T. I say the word. You think, «What letter does the word begin with? » Then you raise up the brick of this word. Let's play!

Вправа «Letter bricks». Вчитель називає літеру, діти піднімають цеглинку відповідного кольору (a – червона цеглинка, b – оранжева і т.д.).

T. I name the letter and you raise up the brick to this letter. Let's do it!

Вправа «Color letters». Вчитель називає колір цеглинки або показує її, діти називають букву (жовта – c, червона – a і т.д.).

T. I show you a brick and you have to name the letter of this brick. Let's play!

Вправа «What letter is missing?» Вчитель називає лише 5 літер з б. Діти слухають, показують цеглинку і називають букву, якої не вистачає. (a, c, d, e, f, не вистачає b – оранжева цеглинка).

T. I name the letters. Listen to very attentively and then name the letter that was missing and show the brick.

Вправа «Funny tower». Вчитель називає букви по порядку, учні викладають вежу з цеглинок відповідного кольору, потім навпаки, можна вроздріб (a b c d e f/ f e d c b a). Можна в парах, тоді букви можна повторювати.

T. I name the letters and you build a tower from the bricks of these letters. Make a funny tower.

Вправа «Colorful alphabet». Вчитель показує складену вежу з цеглинок і просить дітей назвати букви у відповідній послідовності, потім навпаки. Варіанти можуть бути різні (a b c d e f/ f e d c b a).

T. Look at my tower and name the letters one by one.

Вправа «Yes/No». Вчитель називає букву і показує цеглинку. Якщо правильно, то діти піднімають таку ж цеглинку і погоджуються фразою: «Yes, it is!», якщо ні – вживають фразу «No, it is not!» і називають правильну букву («It is a letter b (показую цеглинку червоного кольору) - «No, it is not! It is a letter a»).

T. I show you a brick and name the letter. If it is true, raise up the same brick and say «Yes, it is! », if not – say «No, it is not!» and name the right letter.

Вправа «Write a letter». Вчитель показує цеглинку, а діти записують в зошиті відповідну букву (червона – діти пишуть букву a, жовта – пишуть букву c). Букви можна написати кольоровими.

T. I show you the brick; you have to write a letter of this brick.

Вправи на засвоєння кольорів англійською мовою. Під час таких вправ діти вчаться слухати і відповідати на запитання, швидко реагувати, запам'ятовувати нові слова (назви кольорів), розвивати вміння сприйняття тексту на слух, розпізнавати слова в тексті на слух, зосереджувати увагу. *Основні завдання:* при вивченні основних кольорів учні виконують вправи і відповідають на запитання за допомогою LEGO.

Вправа «Colorful song». Учні розкладають кольорові цеглинки у такій послідовності: червоний, жовтий, синій, зелений, оранжевий і блакитний. Слухають пісню і торкаються олівцем цеглинки відповідного кольору. Потім пробують «грати» олівцями по цеглинках і хором співати.

Read and yellow, blue and green, Blue and green, blue and green,

Read and yellow, blue and green, Orange and light blue.

T. Listen to the song and touch the appropriate brick.

Вправа «Say tongue twister». Вчитель читає повільно скоромовку. Учні піднімають цеглинку відповідно до почутих слів-назв кольорів у тексті. Наприклад, якщо діти почули слово red – вони піднімають червону цеглинку. Згодом вчитель читає скоромовку швидше і швидше.

One green beetle sat on a yellow hat, And one fat red cat sat on a blue rag.

Відповідно діти піднімають по черзі зелений, жовтий, червоний, синій.

T. Listen to the tongue twister and raise up the appropriate brick.

Вправа «Color game». Вчитель називає слова / показує малюнки (це можуть бути назви овочів, фруктів, тварин, продуктів) і запитує: “What color is it?”. Учні показують цеглинки відповідного кольору і дають відповідь. Наприклад: a carrot – It is orange, a tomato – It is red, a cucumber – It is green. Якщо предмет може бути різних кольорів, тоді діти піднімають всі можливі по кольору цеглинки. Наприклад: an apple – It is green, red, yellow, orange. A leaf – It is orange, red, green, yellow. Вчитель може одночасно показувати малюнки або називати слова, які одного кольору. Наприклад: a fox, a carrot, an apricot, an apple, a pumpkin, an orange - діти піднімають оранжеву цеглинку. Або a cucumber, an apple, a cabbage, a leaf, a kiwi – зелену.

T. I name the word and you have to answer the question “What color is it?” and raise up the appropriate brick.

Вправа «Show the color». Вчитель запитує «What color begins with the letter ... ?» Учні відповідають і показують цеглинку відповідного кольору. Наприклад: What color begins with the letter b? – Blue. What color begins with the letter o? – Orange і т.д.

T. Answer the question «What color begins with the letter ...?» and show the appropriate brick.

Вправа «Rainbow tower». Вчитель пропонує дітям викласти цеглинки по кольору веселки і назвати їх: red, orange, yellow, green, light-blue, blue. Згодом вежу можна скласти в будь-якому порядку. Це можуть зробити учні по черзі в ролі вчителя. Вежа може бути «веселою», тобто складеною нерівно за формою. Можна скласти «парканчик» з названих кольорів або силует тваринки. Вправу можна виконувати в парах, тоді назви кольорів будуть повторюватися і вежа буде більшою і «веселішою».

Вчитель може використати вже готову вежу. Діти тільки називають кольори або розбирають вежу і називають кольори. Вправу можна провести у мікрогрупі, тоді діти називають кольори по черзі.

T. Build a tower with rainbow colors and name them. Then name them in the reverse direction.

Вправа «Translate the words». Вчитель називає колір англійською, діти піднімають цеглинку відповідного кольору і перекладають слово українською (red - червона цеглинка, green - зелена) і навпаки: вчитель називає слово українською, учні перекладають англійською і показують відповідну цеглинку (червоний – red, зелений – green).

T. Translate the word into Ukrainian and show the brick.

Вправа «What is missing?». Вчитель називає кольори – 5 з 6. Діти уважно слухають і називають колір, який пропустив вчитель, показують цеглинку відповідного кольору. Наприклад: red, green, blue, yellow, orange. Діти називають – light blue.

T. Listen to me very attentively and then name the missing color.

Вправа «Yes/No». Вчитель називає колір і показує цеглинку. Якщо правильно, то діти піднімають таку ж цеглинку і погоджуються фразою: «Yes, it is!», якщо ні – вживають фразу «No, it is not!» і називають правильний колір («It is green» (показую цеглинку червоного кольору) – «No, it is not! It is red», – мають сказати діти).

T. I show you a brick and name the color. If it is true say: «Yes, it is!», if not – «No, it is not!».

Вправа «Right/wrong». Вчитель показує цеглинку певного кольору і запитує: Is it blue? Якщо так, то діти піднімають зелену цеглинку і погоджуються фразою: «Yes, it is!», якщо ні – піднімають червону цеглинку і вживають фразу «No, it is not!» («Is it blue?» – «No, it is not!»)

T. I show you a brick and ask you. Answer with phrases «Yes, it is!» and «No, it is not!».

Вправи на вивчення англійських цифр. Під час таких вправ діти вчать слухати і відповідати на запитання, швидко реагувати, запам'ятовувати нові слова (назви цифр і чисел), розвивати вміння сприйняття тексту на слух, розпізнавати слова в тексті на слух, зосереджувати увагу, рахувати. *Основні завдання:* за цеглинками умовно закріплюємо назви цифр від 1 до 6. Наприклад: червона – це 1, зелена – 2, синя – 3, жовта – 4, оранжева – 5 і т.д. При вивченні цифр та числівників учні виконують вправи і відповідають на запитання за допомогою LEGO.

Вправа «Number dictation». Вчитель показує цеглинку, учні записують в зошит цифру, яка закріплена за цією цеглинкою. Наприклад: red – діти пишуть 1, green – 2 і т.д. Цифри можуть повторюватися.

T. I show the brick, you write the number of this brick.

Вправа «Build a tower». Учні працюють в парах. Вчитель називає цифру або число англійською мовою, діти будують вежу з тієї кількості цеглинок. Вежа може бути «веселою». Це також може бути місток або парканчик, силует тварин. І навпаки: вчитель показує готову вежу, а діти мають назвати англійською мовою число, порахувавши цеглинки.

T. I name a number, you build a tower with these number of bricks.

Вправа «Make a LEGO-number». При вивченні цифр від 1 до 9 доречно використати вправу на складання цифр з цеглинок. Учні працюють в парах. З наявних цеглинок складають цифру, називають кількість використаних цеглинок і їх кольори (в другому семестрі). Вправу можна виконувати на килимку.

T. Make a number from the bricks. Name the colors and number of them.

Вправа «What is the next number?». За цеглинками закріплені цифри. Вчитель називає цифру, а діти називають наступну і показують цеглинку відповідного кольору. Наприклад: one – діти кажуть: «Two» і показують зелену цеглинку, бо за нею закріплена цифра 2 і т.д.

T. I name a number, you have to say the next number and show the appropriate brick.

Вправа «Days of the week». За цеглинками закріплені цифри. Вчитель називає день тижня, учні кажуть, який він по порядку і показують відповідну цеглинку. Наприклад: Tuesday – діти кажуть: the third і піднімають синю цеглинку і т.д.

T. I name a day of the week. You say the number and color of it.

Вправа «How many bricks?». Вчитель показує дітям складену вежу і запитує: «How many bricks?» діти рахують, відповідають англійською і показують відповідну цеглинку. Можна використати зображення багатоповерхових будинків, потягів з причепами, букетів квітів і т.д.

T. Answer my question «How many bricks?» and show the appropriate brick.

Вправа «How many?». Вчитель читає речення, в яких перераховуються предмети, назви тварин чи продуктів тощо. Учні слухають і називають кількість, показують цеглинку відповідного кольору.

I can see a ball, a doll, a train, a plane and a robot (five – orange). There are a banana, a lemon, an orange, an apple, a pear and an apricot (six – light blue). Ted likes cake, chocolate, milk and tea (four – yellow). My mom cooked fish, meat and potato (three – blue). Речення можна скласти до будь-якої теми.

T. Listen to the sentences and name the number of objects. Show the appropriate brick.

Вправа «Right/wrong». Вчитель показує цифру і запитує: Is it one? Якщо так, то діти піднімають зелену цеглинку і погоджуються фразою: «Yes, it is!», якщо ні – піднімають червону цеглинку і вживають фразу «No, it is not!», потім називають правильно цифру.

T. Agree with a phrase «Yes, it is!» if I am right and disagree if I am wrong and say: «No, it is not!», show the appropriate brick.

Вправи-руханки з використанням цеглинок LEGO. Проведення фізкультхвилинок на уроках англійської мови з використанням кольорових цеглинок LEGO не тільки формує ціннісне ставлення учнів до фізичного здоров'я, а й підбадьорює їх, робить процес рухової діяльності дітей активнішим. Школярі отримують задоволення, заряджаються енергією та позитивом на весь урок.

Вправа «Pass the brick». Учні стають по двоє, спиною один до одного, в руках тримають 6 навчальних цеглинок. Вчитель називає колір, і за командою діти передають цеглинку правою рукою за спиною. Лівою забирають. Кольори змінюються.

T. I say you a color and you pass a brick of this color to the right side to your mate. Let's go!

Вправа «Butterflies». Учні виходять на клас, стають в коло. Вчитель звертає увагу на себе словами «Butterflies», показує вежу з цеглинок, учні мають сформувані пари, трійки, четвірки і т.д., в залежності від кількості цеглинок у вежі. Створюються групи метеликів. Кількість цеглинок змінюється. Можна рухатися під музичний супровід. Вчитель може брати участь у руханці.

T. Make a circle. After the word «Butterflies», you have to look at my tower and make a circle of this number. Let's move!

Вправа «Move together». До кожної цеглинки закріплюємо дію.

Blue – Hands up! (Підніми руки догори!)

Yellow – Turn around! (Покрутись!)

Red – Smile! (Посміхнись!)

Green – Hands to the sides! (Руки в сторони!)

Light blue – Touch the floor! (Доторкнися підлоги!)

Orange – Say “Hello!” (Скажи: «Привіт!»)

Вчитель показує цеглинки, а діти виконують закріплену дію. Можна комбінувати по дві цеглинки і рухатися під музичний супровід. Команди можна змінювати.

T. I show you a brick and you do the appropriate action.

Вправа з пальчикової гімнастики «Make a fist». Вчитель називає колір англійською. Учні беруть цеглинку відповідного кольору і стискають її в кулачок і відпускають. Спочатку лівою рукою, потім правою, одночасно. Робота в парі – стиснути цеглинку і передати товаришу.

T. I name a color; you take a brick of this color and make a fist with it. At first in the right hand, then in the left, both.

Рефлексія уроку з ЛЕГО. Цеглинки LEGO використовуються в кінці кожного уроку для зворотнього зв'язку з дітьми. Під час оцінювання учень може обрати одну або дві цеглинки одразу. Учні вчать оцінювати свою роботу на уроці, їм цікаво і пізнавально, вчитель отримує інформацію від своїх учнів щодо їхнього сприйняття освітнього процесу в інтерактивному вимірі. Така форма роботи робить урок інноваційним.

T. How did you like our lesson? Was it interesting? Choose an appropriate brick and show me, please.

Висновки. В результаті використання цеглинок LEGO на своїх уроках зрозуміла, що учні стають активними, жваво спілкуються, вчать аналізувати, порівнювати, не бояться помилитися, підказують один одному. В школярів розвивається увага, пам'ять, спостережливість, активізується мислення. Вправи LEGO-технології розвивають дрібну моторику рук, стимулюють мовленнєвий розвиток і розумові здібності. Використовую і рекомендую LEGO-конструктор в початкових класах під час вивчення кожної теми.

Навчання дітей в ігровій формі через інтерактив допомагає реалізувати в українських школах сучасні вимоги до уроку. Грамотно підібране інтерактивне обладнання для початкової школи має всі необхідні інструменти для організації ефективного уроку, щоб утримати увагу маленьких учнів.

За умови систематичного використання інтерактивних технологій у навчальному процесі в поєднанні з традиційними методами навчання та педагогічними інноваціями значно підвищується ефективність навчання учнів з різнорівневою підготовкою.

Інтерактивне навчання – це ефективний спосіб засвоєння інформації, який краще використовувати, комбінуючи різні інструменти. І на думку експертів, таке інноваційне рішення повинно лягти в основу нової навчальної програми багатьох освітніх установ. Без них буде важче досягти високих показників успішності дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бичківська, Т. М. Використання інтерактивних методів навчання у процесі формування комунікативної компетентності учні на уроках англійської мови. Науковий Блог. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2017/>

Волкова, Н. П. (2007). Педагогіка: Навч. посіб. К.: Академвидав, 616 с.

Волкова, О.Б., Бількевич, Л. Ю. (2018). Використання Інтернет-сервісу LearningApps на уроках інформатики в початковій школі. Збірник вправ. Біла Церква : БЗШ I-III ступенів № 5. 67 с. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/01000eie-9bb3.docx.html>

Державний стандарт початкової освіти. ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) {Документ 87-2018-п, чинний, поточна редакція – Редакція від 06.10.2020, підстава – 898-2020-п}. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#n12>

Мельник, Н. М. (2006) Впровадження інтерактивних технологій у навчально-виховний процес. Початкове навчання і виховання. №13. С. 2-3.

Новосельська, Н. Т., Тимечко О. П. Використання LEGO-технології в освітньому просторі НУШ. ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ. Львівський національний університет імені Івана Франка «Молодий вчений». № 10 (86) жовтень, 2020 р. С. 144-146. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/MV-Tymechko.pdf>

Пометун, О. (2007). Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ : [Б. в.], 141 с. URL: https://nvk-licey.at.ua/_ld/0/2_BTn.pdf

Редько, В. (2011). Інтерактивні технології навчання іноземної мови. Рідна школа. № 8-9. С. 28.

Рома, О. (2018). Гра по-новому, навчання по-іншому. Методичний посібник / The LEGO Foundation, 44 с. URL: LEGO Play box activity booklet April 2018 UKR.indd (mon.gov.ua)

10. Сухомлинський, В. О. (1988). Сто порад учителю. К.: Радянська школа., 310 с.

Типова освітня програма 1-2 клас. (кер. Шиян Р. Б.) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Shyyan.pdf>

Типова освітня програма 3-4 клас. (кер. Шиян Р. Б.) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyyan.pdf>

REFERENCES

Bychkivska, T. M. Vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia u protsesi formuvannia komunikativnoi kompetentnosti uchni na urokakh anhliiskoi movy. Naukovyi Bloh. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2017/>

Volkova, N. P. (2007). Pedahohika: Navch. posib. K.: Akademvydav, 616 s.

Volkova, O.B., Bilkevych, L. Yu. (2018). Vykorystannia Internet-servisuv LearningApps na urokakh informatyky v pochatkovii shkoli. Zbirnyk vprav. Bila Tserkva : BZSh I-III stupeniv № 5. 67 s. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/01000eie-9bb3.docx.html>

Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity. ZATVERDZhENO postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy 21 liutoho 2018 r. № 87 (u redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 lypnia 2019 r. № 688) {Dokument 87-2018-p, chynnyi, potochna redaktsiia – Redaktsiia vid 06.10.2020, pidstava – 898-2020-p}. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#n12>

Melnyk, N. M. (2006) Vprovadzhennia interaktyvnykh tekhnolohii u navchalno-vykhovnyi protses. Pochatkove navchannia i vykhovannia. №13. S. 2-3.

Novoselska, N. T., Tymechko O. P. (2020). Vykorystannia LEGO-tekhnolohii v osvithomu prostori NUSh. PEDAHOHICHNI NAUKY. Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka «Molodyi vchenyi». № 10 (86) zhovten, S. 144-146. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/MV-Tymechko.pdf>

Pometun, O. (2007). Entsyklopediia interaktyvnoho navchannia. Kyiv : [B. v.], 141 s. URL: https://nvk-licey.at.ua/_ld/0/2_BTn.pdf

Redko, V. (2011). Interaktyvni tekhnolohii navchannia inozemnoi movy. Ridna shkola. № 8-9. S. 28.

Roma, O. (2018). Hra po-novomu, navchannia po-inshomu. Metodychnyi posibnyk / The LEGO Foundation, 44 s. URL: LEGO Play box activity booklet April 2018 UKR.indd (mon.gov.ua)

10. Sukhomlynskyi, V. O. (1988). Sto porad uchyteliu. K.: Radianska shkola., 310 s.
 Typova osvithnia prohrama 1-2 klas. (ker. Shyian R. B.) URL:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Shyyan.pdf>
- Typova osvithnia prohrama 3-4 klas. (ker. Shyian R. B.) URL:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyyan.pdf>

Malakhivska Olha,

English teacher at the Stavriv Support Lyceum
 with a preschool department, an elementary school and a gymnasium
 Oknyansk settlement council of Podilsk district of Odesa region,
 specialist of the highest qualification category, teacher-methodologist,
 Stavrovo, Podilsky district, Odesa region,
 Odesa, Ukraine

olgamalahivskaa@gmail.com

USE OF INTERACTIVE TOOLS FOR ORGANIZING AN EFFECTIVE ENGLISH LESSON IN A PRIMARY SCHOOL (FROM WORK EXPERIENCE)

Abstract. The article presents its own experience of implementing interactive exercises in English language classes, aimed at forming the skills of game and educational activities. A description of the use of LEGO technology is offered as an optimal tool that allows younger schoolchildren to learn a lot of important things and develop the skills they will need in later life in the form of an educational game. Various possibilities of using interactive equipment in the practical activities of the English language teacher are revealed.

Key words: learning, English language, games, motivation, interactive, NUS.

Дата надходження до редакції: 1.03.2023 р.

© Малахівська О., 2023

Мітюхіна Віра Петрівна,

методист НМЛ початкової освіти кафедри дошкільної і початкової освіти
 КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
 Одеса, Україна

Боделан Ольга Русланівна,

кандидат психологічних наук,
 директор Одеського ПНВК «Вільна школа «АСТР»,
 Одеса, Україна

Черніс Олександр Семенович,

заступник директора Одеського ПНВК «Вільна школа «АСТР»,
 Одеса, Україна

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ТА ОЦІНЮВАННЯ ОСВІТНІХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ВАЛЬДОРСЬКОЇ ШКОЛИ

Анотація. Методи вальдорфської педагогіки є достатньо цікавими щодо дослідження багатьох аспектів педагогічної діяльності, але практичного досвіду, який підкреслює їх значущість у сфері підвищенні пізнавальної активності учнів та методів оцінювання їх навчальних досягнень, недостатньо. Тому актуальність дослідження зумовлено потребою об'єктивного аналізу досвіду експериментальних практичних педагогічних досліджень освітніх закладів з застосуванням вальдорфської педагогіки та доцільність і можливість використання результатів дослідження в діяльності Нової української школи.

Від початку заснування вальдорфських шкіл в її концепції і основних принципах бальна оцінка не розглядалась, як мотивуючий чи стимулюючий засіб навчання.

Однак, питання розвитку пізнавальної активності та пізнавальної діяльності безпосередньо пов'язані з оцінюванням навчальних досягнень у вальдорфській школі і характеризують діяльність освітнього закладу.

У статті доведено, що розвиток мотивації, пізнавальної активності учнів, їх самостійність і соціальність, методи оцінюванням навчальних досягнень безпосередньо пов'язані зі створенням